

adeo ut confectis deletisque mutua strage civibus, urbs deserta penè & colonis destituta videatur. unde & *Maligna* quibusdam vocitata, factionum, ut universum dicam, parens, vindictæ cupidissima, atque, ut hostem suum persequatur conficiatque, honoris, opum, vitæ prodiga. Viros eximios genuit non paucos, inter eos Sozomenum presbyterum, quem Volaterranus perhibet historiam à mundi exordio ad sua usque tempora pertexuisse; necnon Cynum Sinibaldum Dini discipulum, Bartoli præceptorem, qui de jure multa edidit in Codicem Digestumque vetus, & additiones ad Infortiatum, aliosque Iuris Cæsarei libros. In templo S. Jacobi ara visitur argenteis laminis & deauratis tectâ, cum lampadibus ejusdem metalli viginti. In templo humilitatis integræ cernuntur effigies Leonis X, & Clementis VII, Pontificis Max. Cosmi item & Alexandri Florentiæ Ducum. Vallis ad hanc urbem, quâ Florentiam itur, patet lata, amœna, omni fructuum genere abundans; oppida, pagos, villas, casas, palatiaque in universum habens quadraginta quatuor millia; sinui Bajano non absimilis.

*Plebes.
Cortona.*

Trans Glanum *Plebes* vulgo *Pieve & Cortona*, Arretio distans XIV millia passuum, antiquum nomen eisdem litteris in hunc usque diem retinens, memoratur Herodoto, Livio, Silio, Ptolemæo, aliisque. Oppidani inde dicuntur *Cortonenses*. Ipsius oppidi nomen Ptolemæo quidem, qui latinâs formationes in Italiæ locis plurimum sequitur, diserte dicitur *Κορτῶνα*. At vetustioribus Græcis dictum fuit *Κρότων*, *Croto*, scilicet, quia hoc vocabulum celebratissimum esset in Græciæ Magnæ sive agri Brutii urbe, Græcorum antiquissima colonia, quæ hodiè vulgò vocatur *Cotrone*. At idem vocabulum alii quoque fecere *Κυρτώνιον* *Cyrtonium*; nempe, quia *κυρτώνη*, *Cyrtone*, etiam erat nobile Græcis opidum in Bœotia. Livius, *Cortonam*, *Perusiam* & *Aretium* capita Etruriæ nominat, lib. 9. Episcopum huic urbi dedit Iohannes XXII P. M. parte illi ex diocesi Aretinâ attributa. Leguntur Aretini captam urbem muris nudasse, pessimeque habitam duro tenuisse imperio. Principatum inde invasit Vugutio, quo ob infames mores obtruncato Ladislaus Neapolitanorum rex urbem, quæ in ejus ditionem venerat, vendidit Florentinis, quorum potestati jamnunc subdita est. Nobilitarunt eam superioribus annis Silvius Cardinalis, & Iacobus Perusinarum Episcopus. Sunt in agro Cortonensi *Petra Mala* castellum, dein *Civitella*, & haud procul inde secundum Glanum *Castilio*, opidum populo frequens, patria *Lupi* Iuriconsulti, qui vitas aliquot Plutarchi Latinas fecit.

Aretium.

Mox Septentrionem versus *Aretium* occurrit vulgò incolis *Arezzo* dictum. Quædam latinorum auctorum exemplaria per simplex *r* scribunt. Verum omnes antiquæ inscriptiones geminum *rr* habent. Oppidani *Arretini* dicti

sunt. Colonia & municipium fuit Romanorum.

Apud Plinium lib. 3, cap. 5, tria eodem nomine recensentur oppida. *Aretini*, inquit, *Veteres*, *Aretini Fidentes*, *Aretini Iulienfes*; nisi velimus coloniam Aretii veteris postea semel atque iterum auctam fuisse novis colonis; qui ad discrimen veterum, cognominati fuerunt *Fidentes* atque *Iulienfes*. Vnam fuisse ex XII principibus Etruriæ urbibus, ex Dionysio, Livio ac Diodoro perspicitur. Dictam volunt varie varii ab *Aris*, *Aratura*, *Ariditate*; Annius Viterbiensis suo more

Vnde dictum.

ab *Vesta Aretia*, Iani conjuge. Urbs hodie jucundis amœnisque in campis sita; agro, qui frummenti, vini, ceterarumque frugum abunde fertilis. Magna quondam adfecit clade L. Cornelius Sulla. Inde, Imperio Romano declinante,

Situs.

ab Gothis Langbardisque male admodum habitata; mox Florentinorum bellis non semel vexata; hinc civilibus agitata factionibus Gibellinorum & Guelphorum ingentes accepit calamitates, potestatem urbis aliquamdiu tenentibus Vbertinis, & Petramalis: postremo Florentinis vendita, postque defectionem ab iisdem in ditionem aliquoties redacta, tandem Karoli V Imperatoris auctoritate, ex voto Clementis VII P. M. *Alexandro Medici*, quem *Principem Florentinum* ille appellarat, in perpetuum est concessa. Episcopatus floret dignitate. Fuit inter Præsules Aretinos D. *Donatus*; quem martyrio hic adfectum constat sub Valentiniano Augusto. Edidit viros claros non paucos: inter quos *Laurentius* & *Peregrinus* ob fidem in CHRISTVM sub Diocletiano necati, ibique siti; item *Mæcnas*, quem Aretii natum Macrobius ex epistola quadam Augusti docet; indicantibus idem Horatio, aliisque multis scriptoribus. Nati & hic *Ludovicus Brunus* & *Carolus Aretinus*; qui, Florentinæ Reip. à Secretis alter alteri succedens, multa è Græcis in Latinum transfulerunt sermonem. Aretini quoque sunt *Ioannes Tortellius*, *Franciscus*, qui præter alia Phalaridis epistolas Latinas fecit, *Angelus Gambalconius* I. C. *Petrus Accolius* Cardinalis, *Petrus Aretinus*; omnes scriptis nobiles.

Episcopatus.

Viri clari.

Haud procul Eræ fontibus urbs antiquissima juxta ac nobilissima VOLATERRÆ, Ciceroni, Livio, Dionysio Halicarnassensi, Straboni, Plinio, Frontino, Ptolemæo, Antonino, Agathia & aliis memorata, vulgò nunc dicta *Volterra*. Oppidani dicti *Volaterrani*. Ex duodecim principum Etruriæ urbium numero fuisse patet è Dionysii lib. 3, ubi Latini Etruscorum societatem expetunt, contra Tarquinium Romanorum regem. Urbs ipsa sita est in valle profunda supra collem excelsum & undiquaque præcipientem, plano vertice, in quo urbis condita sunt mœnia. Adscensus ad eam est, uti Strabo vult, xv stadiorum, (id est, millia passuum fermè duo) ab imo usque arduus omnino atque difficilis. Ad has naturæ munitiones accesserunt mœnia antiquitus è quadrato lapide constructa; quæ hodiè

Volaterræ.